

HODNOCENÍ APLIKACE PROCESNÍCH NOREM LEX ARBITRI VE FÁZI UZNÁNÍ A VÝKONU ROZHODČÍHO NÁLEZU

KLÁRA SVOBODOVÁ

Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Česká republika

Abstrakt

Článek V odst. 1 pís. d) Newyorské úmluvy potvrzuje skutečnost, že většina moderních úprav rozhodčího řízení přiznává stranám širokou volnost, pokud jde o volbu procesních pravidel použitelných v řízení před rozhodci. Tato volnost stran je pravidelně omezena pouze kogentními normami *lex arbitri*. Ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu podle Newyorské úmluvy je autonomie vůle stran primární, *lex arbitri* plní pouze subsidiární a doplňující roli. Klíčovým problémem článku V odst. 1 pís. d) je situace, kdy je ujednání stran v rozporu s kogentními normami *lex arbitri*.

Klíčová slova

Newyorská úmluva; článek V odst. 1 pís. d); procesní pravidla; autonomie vůle stran; *lex loci arbitri*.

Abstract

Article V/1 d) of the New York Convention confirms the fact that most modern legal regulations of arbitration give the parties broad autonomy regarding the choice of procedural rules applicable in arbitration proceedings. This party autonomy is limited regularly only by mandatory rules of *lex arbitri*. At the stage of recognition and enforcement of arbitral award under the New York Convention, the party autonomy plays the primary role. *Lex arbitri* performs only subsidiary and complementary role. The key issue of Article V/1 d) is the situation where the agreement of the parties is in conflict with mandatory rules of *lex arbitri*.

Key words

New York Convention; Article V(1)(d); procedural rules; party autonomy; *lex loci arbitri*.

1. ÚVOD

Článek V odst. 1 pís. d) Newyorské úmluvy¹ obsahuje dva důvody pro odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Prvním z nich je vada ve složení rozhodčího senátu, druhým pak vada průběhu rozhodčího řízení.

¹ Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů uzavřená 10. června 1958 v New Yorku.

Odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu je možné v případě, kdy průběh rozhodčího řízení neodpovídal dohodě strana a není-li takové dohody, v případě, kdy neodpovídal právu země, kde se rozhodčí řízení konalo. Článek V odst. 1 pís. d) potvrzuje skutečnost, že většina moderních úprav rozhodčího řízení přiznává stranám širokou volnost, pokud jde o volbu procesních pravidel použitelných v řízení před rozhodci. Tato volnost stran je pravidelně omezena pouze kogentní normami *lex arbitri*.² Ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu podle Newyorské úmluvy je autonomie vůle stran primární, *lex arbitri* plní pouze subsidiární a doplňující roli. Klíčovým problémem článku V odst. 1 pís. d) je situace, kdy je ujednání stran v rozporu s kogentními normami *lex arbitri*. Z textu článku V odst. 1 pís. d) vyplývá, že dohoda stran má přednost před ustanoveními *lex arbitri*. Nelze proto odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu z důvodu, že průběh rozhodčího řízení odpovídá dohodě stran, ale jsou v rozporu s kogentními normami *lex arbitri*. Naopak uznání a výkon by bylo možné odmítnout v případě, kdy průběh řízení sice odpovídá kogentním normám *lex arbitri*, ale je v rozporu s ujednáním stran. V tomto příspěvku bychom však chtěli prokázat, že nerespektování ujednání stran o průběhu rozhodčího řízení ze strany rozhodce nemůže být důvodem pro odepření uznání rozhodčího nálezu, pokud je odůvodněno povinností rozhodce dodržovat kogentní normy *lex arbitri*. Ani ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu není na autonomii vůle stran nahlíženo neomezeně.³

2. OBECNĚ K UZNÁNÍ A VÝKONU ROZHODČÍCH NÁLEZŮ PODLE NEWYORSKÉ ÚMLUVY

V tomto příspěvku se budeme zabývat pouze uznáním a výkonem rozhodčích nálezů v režimu Newyorské úmluvy. Newyorská úmluva má v současné době 144 smluvních států a ve většině z nich dochází při uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů k postupu právě podle úmluvy. Řada smluvních států vůbec nedisponuje vlastní vnitrostátní úpravou uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.⁴ Použití vnitrostátních úprav namísto

² Jsme si plně vědomi toho, že pojem *lex arbitri* by měl být v českém textu rovněž skloňován. Nicméně pro zjednodušení bude v celém textu uveden v prvním pádě a zvýrazněn kurzívou.

³ Rozhodnutí zahraničních soudů použítá v tomto příspěvku pocházejí převážně z databáze Kluwer Arbitration dostupné na <http://www.kluwerarbitration.com>, ke které měla autorka přístup při svých pobytech na Haagské akademii mezinárodního práva v září 2007 a červenci 2008. Uvedená rozhodnutí budou proto pro zjednodušení citována pouze názvem soudu, zemí, označením rozhodnutí a datem. Pokud budou použita i jiná rozhodnutí, bude u nich uveden i zdroj. Ze stejné databáze pocházejí i některé zdroje použité v tomto příspěvku.

⁴ Např. Švýcarsko.

Newyorské úmluvy je umožněno pouze díky jejímu článku VII. Newyorská úmluva výrazně přispěla k zjednodušení uznání a výkonu rozhodčích nálezů v mezinárodním prostředí, a zvýšila tak atraktivnost rozhodčího řízení jako způsobu řešení sporů.

Newyorská úmluva upravuje především dvě otázky - uznání a výkon rozhodčích nálezů a vykonatelnost rozhodčích smluv. V tomto příspěvku se soustředíme pouze na první otázku. Newyorská úmluva neupravuje samotný proces uznání a výkonu rozhodčího nálezu.⁵ V článku III zavazuje smluvní státy uznávat rozhodčí nálezy za závazné, pokud budou splněny podmínky stanovené úmluvou. Článek III rovněž stanoví, že pro uznání a výkon rozhodčích nálezů, na něž se úmluva vztahuje, nebudou stanoveny podstatně tíživější podmínky nebo vyšší soudní poplatky, než jsou stanoveny pro uznání a výkon domácích rozhodčích nálezů. Článek III Newyorské úmluvy stanoví smluvním státům povinnost nálezy uznat, pokud jsou splněny podmínky dané úmluvou.⁶

Procesní úprava samotného výkonu rozhodčího nálezu je ponechána právu státu výkonu. Newyorská úmluva v článku III pouze stanoví, že výkon cizích rozhodčích nálezů nesmí být podstatně těžší než výkon domácích nálezů. Podmínky výkonu jsou stanoveny Newyorskou úmluvou, a to v článcích IV – VI. Národní právo obsahuje vlastní procesní pravidla, např. formu a náležitosti návrhu, příslušnost soudů apod.⁷

Podmínky uznání a výkonu jsou obsaženy výhradně v Newyorské úmluvě. Úmluva upravuje důkazní břemeno, důvody pro odepření uznání a dokumenty, které je nutné předložit.⁸ Strana, která žádá o uznání, je povinna pouze předložit dokumenty v souladu s článkem IV. Prokázání existence některého důvodu pro odepření uznání pak v zásadě leží na straně, proti níž uznání směřuje.

Důvody pro odepření uznání obsažené v Newyorské úmluvě lze charakterizovat následovně. Důvody se dělí na dvě skupiny. První skupinu tvoří důvody, kterými se soud bude zabývat pouze na námitku strany, proti níž uznání a výkon nálezu směřuje. Druhá skupina obsahuje důvody, které

⁵ ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 325; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration* . Volume II. Austin : Wolters Kluwer, 2009. s. 2708.

⁶ BORN, G.B. *International Commercial Arbitration* . Volume II. Austin : Wolters Kluwer, 2009. s. 2717.

⁷ BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague : T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 236 – 239; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration* . Volume II. Austin : Wolters Kluwer, 2009. s. 2708 – 2710.

⁸ FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 1999. s. 968.

soud zkoumá z úřední povinnosti. Výčet důvodů je taxativní. Úmluva nepřipouští přezkum nálezu ve věci samé. Je na uvážení soudu, zda uznání a výkon odmítne, i když je prokázána existence některého z důvodů.⁹ Newyorská úmluva nestanoví povinnost odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu. Úmluva pouze vyžaduje uznání a výkon rozhodčích nálezů, jsou-li splněny podmínky podle článku IV a za předpokladu, že proces uznání a výkonu nebude tíživější než u domácích nálezů. Výjimku z povinnosti uznat tvoří pouze důvody obsažené v článku V. Tyto důvody však nezakládají povinnost soudu uznání odmítnout.¹⁰ Výše uvedené závěry ohledně uznání a výkonu se samozřejmě týkají pouze rozhodčích nálezů v působnosti Newyorské úmluvy.

3. LEX ARBITRI A SÍDLO ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ¹¹

Právo rozhodné pro rozhodčí řízení neboli *lex arbitri* můžeme vymezit jako právo určitého státu, resp. jeho část, která upravuje rozhodčí řízení. *Lex arbitri* je právní řád, od kterého rozhodčí řízení odvozuje svoje právní postavení.¹² Úkolem *lex arbitri* je vytvořit právní rámec rozhodčího řízení probíhajícího v uvedeném státě, včetně vymezení role obecných soudů ve vztahu k rozhodčímu řízení. Dle *Poudreta a Bessona lex arbitri* zahrnuje všechna ustanovení regulující rozhodčí řízení v daném státě, především ta, která upravují formální platnost rozhodčí smlouvy, arbitrabilitu sporu, složení rozhodčího tribunálu, základní procesní záruky či pomocnou a kontrolní funkci soudů.¹³ *Redfern* uvádí, že *lex arbitri* je souhrn pravidel, která představují standard průběhu rozhodčího řízení stojící mimo rozhodčí smlouvu a vůli stran.¹⁴

⁹ BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague : T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 264 – 267; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London : Sweet & Maxwell, 2004. bod 10-33; FOUCARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 1999. s. 967 – 971.

¹⁰ BORN, G.B. *International Commercial Arbitration* . Volume II. Austin : Wolters Kluwer, 2009. s. 2722 – 2723; LASTENOUSE, P. Why Setting an Arbitral Award is not Enough to Remove it from the International Scene. *Journal of International Arbitration*. 1999, roč. 16, č. 2, s. 31 – 34. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>; STŘELEČEK, K. K možnosti uznání a výkonu zrušeného cizího rozhodčího nálezu. *Bulletin advokacie*. 2004, č. 3, s. 38 – 39.

¹¹ Autorka se tomuto tématu věnovala v příspěvku Místo konání rozhodčího řízení - rozhodující kritérium určení *lex arbitri*. In *Dny práva - 2009 - Days of Law*. Brno : Masarykova univerzita, 2009.

¹² POUURET, J.F., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London : Sweet & Maxwell, 2007. s. 83.

¹³ Tamtéž, s. 83.

¹⁴ REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London : Sweet & Maxwell, 2004. body 2-08 a 2-10.

Zásadní otázkou v souvislosti s *lex arbitri* je zjištění, která *lex arbitri* je rozhodná pro konkrétní rozhodčí řízení, tzn. jak ji určit. S vymezením *lex arbitri* nedílně souvisí i určení toho, které soudy vykonávají vůči rozhodčímu řízení pomocné a kontrolní funkce. V současné době je dominujícím kritériem při určení *lex arbitri* místo konání rozhodčího řízení, resp. sídlo rozhodčího řízení.¹⁵ *Lex arbitri* tak můžeme označit jako *lex loci arbitri*.

Vymezení místa konání v mezinárodním rozhodčím řízení nemusí být jednoduché, zvláště s ohledem na fakt, kdy v průběhu rozhodčího řízení mohou rozhodci jednat a činit úkony ve více státech. V mezinárodním rozhodčím řízení se rozlišuje místo konání rozhodčího řízení v právním smyslu a ve smyslu geografickém.¹⁶ Místo konání rozhodčího řízení ve smyslu právním chápeme jako spojení rozhodčího řízení s právem konkrétního státu. Místo konání ve smyslu geografickém pak můžeme jednoduše charakterizovat jako místo skutečného konání jednotlivých jednání či zasedání rozhodců.

Místo konání rozhodčího řízení v právním smyslu je v zahraniční literatuře označováno jako „*seat of arbitration*“ nebo „*siège*“, tedy sídlo rozhodčího řízení. Sídlo rozhodčího řízení má představovat jakýsi ústřední bod rozhodčího řízení, což ovšem neznamená, že celé rozhodčí řízení se bude od začátku do konce odehrávat zde.¹⁷ V mezinárodním rozhodčím řízení není samozřejmě vyloučeno, aby se sídlo rozhodčího řízení a místo konání

¹⁵ KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague : Kluwer Law International, 1999, s. 338 – 343. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London : Sweet & Maxwell, 2004. bod 2-14; POUURET, J.F., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London : Sweet & Maxwell, 2007. s. 86 – 90; GOODE, R. The Role of the Lex Loci Arbitri in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*. 2001, č. 1 [cit. 15-11-2010], s. 29 – 38. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=316050&type=toc&num=2&>>.

¹⁶ ROZEHNALOVÁ, N. Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem – II. část. *Bulletin advokacie*. 2005, č. 5, s. 15; KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague : Kluwer Law International, 1999, s. 343 – 346. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>; POUURET, J.F., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London : Sweet & Maxwell, 2007. s. 101 – 104.

¹⁷ REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London : Sweet & Maxwell, 2004. bod 2-16.

rozhodčího řízení shodovaly. Je však více než pravděpodobné, že především z praktických či ekonomických důvodů bude vhodné, eventuálně nutné, provést některé úkony v rámci rozhodčího řízení, typicky provedení důkazů, v jiném státě nebo dokonce státech. Moderní úpravy rozhodčího řízení s touto možností počítají, když umožňují konat zasedání rozhodců, jednání či provádění důkazů v místě jiném, než kde se nachází sídlo rozhodčího řízení.

Určení sídla rozhodčího řízení je primárně věcí stran. V případě, že strany neurčí sídlo rozhodčího řízení, ať už přímo či nepřímo, je tento úkol pravidelně svěřen rozhodcům.

4. PROCESNÍ PRAVIDLA V ROZHODČÍM ŘÍZENÍ

Strany ani rozhodci nejsou v rozhodčím řízení automaticky vázáni národním procesními pravidly použitelnými před obecnými soudy. Naopak, proces rozhodčího řízení je upraven specifickými pravidly, která dávají velký prostor stranám a rozhodcům.¹⁸

Pojem procesních pravidel je nutné odlišit od pojmu *lex arbitri*, zejména s ohledem na autonomii vůle stran. Oblast procesních pravidel je oblastí rozhodčího řízení, ve které v moderních úpravách arbitráže panuje značná volnost stran. *Lex arbitri* má širší působnost, protože se dotýká rozhodčího řízení jako celku. *Lex arbitri* rovněž obsahuje procesní pravidla upravující průběh řízení, obvykle se však omezuje na základní procesní zásady nebo dispozitivní normy použitelné pouze v případě absence dohody stran. *Lex arbitri* však neupravuje průběh rozhodčího řízení vyčerpávajícím způsobem.¹⁹

Na prvním místě je nezbytné vymezit si pojem procesní pravidla. *Bělohlávek* pod procesními pravidly rozumí pravidla pro postup v řízení.²⁰ Podobně *Tweeddale a Tweeddale* uvádějí, že procesní právo je právo, které upravuje vedení rozhodčího řízení.²¹ *Lew, Mistelis a Kröll* definují procesní otázky jako technické věci týkající se organizace a vedení rozhodčího řízení.²² Národní úpravy rozhodčího řízení zřídka definují, co se rozumí

¹⁸ POUURET, J.F., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London : Sweet & Maxwell, 2007. s. 457.

¹⁹ Tamtéž, s. 458.

²⁰ BĚLOHLÁVEK, A. Procesní předpisy a rozhodčí řízení. *Právní fórum*. 2007, č. 12, s. 433.

²¹ TWEEDDALE, A., TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford : Oxford University Press, 2005. s. 241.

²² LEW, J.D.M., MISTELIS, L.A., KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 2003. s. 522.

procesními otázkami, obvykle se omezují na připuštění autonomie vůle stran a rozhodců v této oblasti.

Na základě výše uvedeného můžeme dospět k závěru, že procesní otázky zahrnují takové věci, které se týkají organizace a průběhu vlastního řízení. Patří sem například rozvržení průběhu rozhodčího řízení, zda bude řízení ústní, písemné či kombinované, otázka písemných podání stran, místo jednání či provádění důkazů, jazyk jednání, lhůty pro jednotlivé úkony apod.

Moderní úpravy rozhodčího řízení připouštějí, aby si strany procesní otázky upravily samy.²³ Mohou tak učinit přímo, tedy vytvořením specifických procesních pravidel, či volbou již existujících rozhodčích pravidel. V případě institucionálního rozhodčího řízení budou zásadně aplikována pravidla obsažená v řádu příslušného rozhodčího soudu. Ani ta však neupravují všechny procesní detaily. Zde je tak opět dán prostor pro dohodu stran.²⁴

Strany mohou rovněž odkázat na národní právní řád, ať už procesní právo či úpravu rozhodčího řízení. Druhý případ není však příliš užitečný, protože národní úpravy rozhodčího řízení neobsahují podrobnou úpravu průběhu rozhodčího řízení.²⁵ Volba procesního práva použitelného před národními soudy není optimální, protože národní procesní právo není vhodné pro řízení před rozhodci.²⁶ Některé národní úpravy s touto možností ale výslovně počítají.²⁷ Rozhodci poté budou dohodou stran vázáni, zároveň však musí respektovat povahu, účel a zásady rozhodčího řízení.²⁸

²³ Viz článek 1494 Le Nouveau Code de Procedure Civil, Francie (dále jen NCPC), §1042 odst. 3 Zivilprozessordnung, Německo (dále jen ZPO), článek 182 odst. 1 Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht, Švýcarsko (dále jen IPRG), článek 19 odst. 1 Vzorového zákona UNCITRAL o mezinárodním rozhodčím řízení (dále jen Vzorový zákon), §34 odst. 1 Arbitration Act 1996, Velká Británie (dále je AA), §19 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů (dále jen ZRŘ).

²⁴ LEW, J.D.M., MISTELIS, L.A., KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 2003. s. 524.

²⁵ POUDRET, J.F., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London : Sweet & Maxwell, 2007. s. 460

²⁶ BĚLOHLÁVEK, A. Procesní předpisy a rozhodčí řízení. *Právní fórum*. 2007, č. 12, s. 431; viz rovněž REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London : Sweet & Maxwell, 2004. body 2-20 – 2-21.

²⁷ Článek 182 IPRG, článek 1494 NCPC.

²⁸ BĚLOHLÁVEK, A. Právo použitelné na řízení před rozhodci. *Právo a podnikání*. 2005, č. 11, s. 2; BĚLOHLÁVEK, A. Procesní předpisy a rozhodčí řízení. *Právní fórum*. 2007, č. 12, s. 439.

Dohoda o procesních otázkách může být obsažena v rozhodčí smlouvě, ale i v jiné dohodě uzavřené před i po zahájení rozhodčího řízení.²⁹ V případě, že se strany na procesních pravidlech nedohodnou, tato budou stanovena rozhodci. I v této otázce panuje v moderních úpravách rozhodčího řízení shoda.³⁰ Rozhodci nejsou povinni aplikovat procesní právo státu místa konání rozhodčího řízení. I rozhodci mohou stanovit procesní pravidla odkazem na soubor existujících pravidel či národní právo. Toto řešení je velmi neobvyklé.³¹ Rozhodci stanoví procesní pravidla v rozsahu, jaký považují za nutný a vhodný.³² Rozhodci nejsou například povinni na začátku řízení vymezit všechna procesní pravidla. Toto může být za určitých okolností i nevhodné. Na začátku rozhodčího řízení nemohou rozhodci přesně vědět, jaké otázky bude nutné v průběhu rozhodčího řízení řešit. Existují však otázky, u kterých je jisté, že se v průběhu rozhodčího řízení vyskytnou. Proto je nutné stanovit jejich úpravu hned na začátku rozhodčího řízení. Jedná se například o místo konání rozhodčího řízení, jazyk řízení, způsob komunikace mezi stranami a rozhodci, otázka lhůt apod.³³

Autonomie vůle stran a rozhodců v oblasti procesní však není zcela neomezená. Vždy je nutné respektovat kogentní ustanovení *lex loci arbitri*.³⁴ Jedná se především o takové normy, jejichž porušení by mohlo vést ke zrušení rozhodčího nálezu. Pokud jde o průběh rozhodčího řízení, jedná se v současných úpravách rozhodčího řízení především o požadavek spravedlivého procesu.³⁵ Požadavek spravedlivého

²⁹ BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha : C.H.Beck, 2004. s. 148.

³⁰ Viz článek 182 odst. 2 IPRG, článek 1494 NCPC, § 1042 ZPO, §34 AA; článek IV odst. 3 Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži, článek 19 Vzorového zákona, §19 odst. 2 ZRŘ.

³¹ POUDRET, J.F., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London : Sweet & Maxwell, 2007. s. 463.

³² Viz např. článek 1494 NCPC, článek 182 odst. 2, článek 19 odst. 2 Vzorového zákona, §1042 odst. 4 ZPO.

³³ POUDRET, J.F., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London : Sweet & Maxwell, 2007. s. 464.

³⁴ POUDRET, J.F., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London : Sweet & Maxwell, 2007. s. 470; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 1999. s. 644; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London : Sweet & Maxwell, 2004. s. 314; LEW, J.D.M., MISTELIS, L.A., KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 2003. s. 525; BĚLOHLÁVEK, A. Právo použitelné na řízení před rozhodci. *Právo a podnikání*. 2005, č. 11, s. 3; TWEEDDALE, A., TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford : Oxford University Press, 2005. s. 241.

³⁵ LEW, J.D.M., MISTELIS, L.A., KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 2003. s. 526.

procesu je v různých úpravách popsán různě, smysl je však stejný – zajistit rovnost stran a umožnit oběma stranám plně uplatnit své nároky.³⁶ Nedodržení zásady spravedlivého procesu je v národních úpravách pravidelně důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu.³⁷

5. ČLÁNEK V ODS. 1 PÍS. D) NEWYORSKÉ ÚMLUVY

5.1 AUTONOMIE VŮLE STRAN

Článek V odst. 1 pí. d) obsahuje dva důvody pro odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu. První z nich je vada ve složení rozhodčího senátu, druhým pak vada průběhu rozhodčího řízení. Rozhodná je v této souvislosti primárně dohoda stran. Chybí-li tato dohoda, je rozhodným právem *lex loci arbitri*. Právě toto ustanovení umožňuje ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu hodnotit aplikaci procesních pravidel.

Článek V odst. 1 pí. d) je výsledkem touhy tvůrců Newyorské úmluvy omezit roli práva státu, kde se konalo rozhodčí řízení, ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Ženevská úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků z roku 1927 umožňovala odmítnout uznání a výkon, jestliže složení rozhodčího senátu či průběh rozhodčího řízení byly v rozporu s ujednáním stran a s právem země, kde se rozhodčí řízení konalo.³⁸

Článek V odst. 1 pí. d) potvrzuje skutečnost, že většina moderních úprav rozhodčího řízení přiznává stranám širokou volnost, pokud jde o složení a ustanovení rozhodců a volbu procesních pravidel použitelných v řízení před rozhodci. Tato volnost stran je pravidelně omezena pouze kogentními normami *lex loci arbitri* (viz výše). Podle článku V odst. 1 pí. d) Newyorské úmluvy je však autonomie vůle stran primární.

Ujednání stran o procesních pravidlech může mít různou podobu (viz výše). V souladu s článkem V odst. 1 pí. d) volba sídla rozhodčího řízení automaticky neznamená volbu všech procesních pravidel právního řádu státu, kde se toto sídlo nachází.³⁹ Švýcarský *Tribunal Fédéral* v rozhodnutí

³⁶ Článek 18 Vzorového zákona, §1042 odst. 1 ZPO, článek 182 odst. 3 IPRG, §33 AA, §19 odst. 2 ZRŘ.

³⁷ Článek 190 odst. 2 pí. d) IPRG, článek 1502 bod 4 NCPC, §68 AA, §1059 ZPO, článek 34 odst. 2 pí. a) bod ii) Vzorového zákona, §31 pí. e) ZRŘ.

³⁸ BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague : T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 323.

³⁹ FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 1999. s. 990.

*Joseph Müller AG v Sigval Bergesen*⁴⁰ uvádí, že přednost, kterou Newyorská úmluva dává vůli stran, umožňuje stranám vytvořit si vlastní procesní pravidla, vybrat si již existující soukromá procesní pravidla nebo zvolit procesní normy určitého státu.

Článek V odst. 1 pís. d) respektuje výslovně autonomii vůle stran v procesní oblasti, ale už výslovně nerespektuje autonomii vůle rozhodců. Jestliže však posuzujeme soulad s právem místa konání rozhodčího řízení, které stanoví, že v případě absence dohody stran budou procesní pravidla stanovena rozhodci, je i tato autonomie respektována (viz dále).

5.2 LEX LOCI ARBITRI

Lex loci arbitri plní podle článku V odst. 1 pís. d) pouze subsidiární a doplňující roli. Použije se tedy pouze v případě, že zcela chybělo ujednání stran o procesních pravidlech, nebo v případě, že ujednání stran neřeší všechny aspekty.⁴¹

⁴⁰ Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 26.2.1982, *Joseph Miller AG v Sigval Bergesen*. Bergesen, majitel lodi z Norska, a švýcarská společnost Müller uzavřeli několik smluv o nájmu dopravního prostředku. Každá smlouva obsahovala rozhodčí doložku tohoto znění: „Rozhodčí řízení se bude konat ve státě New York podle práva tohoto státu. Rozhodčí nález přijatý většinou rozhodců může být vykonán u kteréhokoli soudu a bude konečný a závazný pro strany kdekoli na světě.“ Rozhodčí řízení bylo zahájeno poté, co mezi stranami došlo ke sporu ohledně některých smluv. Rozhodci vydali v New Yorku rozhodčí nález ve prospěch Bergesena. Bergesen požádal o výkon nálezu ve Švýcarsku na základě Newyorské úmluvy. Soud prvního stupně prohlásil nález za vykonatelný, rozhodnutí bylo potvrzeno odvolacím soudem. Společnost Müller se odvolala k Tribunal Fédéral s tím, že nález není závazný ve smyslu Newyorské úmluvy. Společnost Müller tady spoléhala na ustanovení práva státu New York, podle kterého musí soud na žádost strany potvrdit rozhodčí nález do jednoho roku po doručení nálezu. Pouze na základě tohoto potvrzení se nález stává závazným ve smyslu Newyorské úmluvy.

⁴¹ BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague : T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 325; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin : Wolters Kluwer, 2009. s. 2770; LEW, J.D.M., MISTELIS, L.A., KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 2003. s. 715; BERG, A.J. *The New York Convention: Summary of Court Decisions*. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich : ASA, 1996, s. 86; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 1999. s. 990; BERG, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague : Kluwer Law International, 2005. s. 302; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London : Sweet & Maxwell, 2004. bod 10-43.

Příkladem podpůrného použití *lex loci arbitri* může být rozhodnutí *Corte di Appello Venezia* ve věci *S.A. Pando Compania Naviera v S.a.S. Filmo*.⁴² Rozhodčí doložka obsažená ve smlouvě stanovila, že jakékoli spory z uvedené smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení v Londýně třemi rozhodci, kdy každá ze stran jmenuje po jednom rozhodci a ti pak jmenují třetího rozhodce. Rozhodčí doložka však neobsahovala náhradní mechanismus pro případ, že některá ze stran nejmenuje rozhodce, což se skutečně stalo. Když žalovaný odmítl jmenovat rozhodce, žalobce postupoval v souladu s anglickou úpravou rozhodčího řízení. *Corte di Appello* dospěl k závěru, že tento postup byl platný podle anglického práva a není dán důvod pro odmítnutí uznání podle článku V odst. 1 pís. d).

Odkaz na právní řád státu sídla rozhodčího řízení neznámá, že rozhodčí řízení musí být v souladu se všemi procesními normami daného právního řádu určenými pro soudní řízení. Moderní úpravy rozhodčího řízení představují právní rámec rozhodčího řízení, který dává rozhodcům při vedení rozhodčího řízení značnou možnost uvážení, která je limitována omezeným rozsahem kogentních norem. Pouze porušení těchto kogentních norem *lex loci arbitri* může být důvodem pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu ve smyslu článku V odst. 1 pís. d).⁴³

V rozhodnutí *Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen č. 2 Sch 04/99*⁴⁴ povinný namítal, že rozhodčí řízení nebylo v souladu s tureckým občanským soudním řádem (Turecko bylo sídlem rozhodčího řízení),

⁴² Rozhodnutí *Corte di Appello Venezia*, Itálie ze dne 21.5.1976, *S.A. Pando Compania Naviera v S.a.S. Filmo*. Panamská lodní společnost *Pando* sjednala s italskou společností smlouvu o nájmu lodi. Rozhodčí doložka obsažená ve smlouvě zněla následovně: „Pokud dojde ke vzniku jakéhokoli sporu mezi majitelem a nájemcem, tento spor bude předložen třem osobám v Londýně, kdy každá strana jmenuje jednu osobu a ti pak třetí. Jejich rozhodnutí nebo rozhodnutí alespoň dvou z nich bude konečné. Tyto osoby musí být obchodníky.“ Společnost *Filmo* nezaplátila, *Pando* zahájila rozhodčí řízení. *Pando* jmenovala rozhodce, *Filmo* tak neučinila. *Pando* proto určila svého rozhodce jako jediného v souladu s §7 *Arbitration Act* z roku 1950. Rozhodce vydal nález ve prospěch *Pando*.

⁴³ BORN, G.B. *International Commercial Arbitration* . Volume II. Austin : Wolters Kluwer, 2009. s. 2770.

⁴⁴ Rozhodnutí *Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen*, Německo ze dne 30.9.1999, sp. zn. 2 Sch 04/99, Strany neuvedeny. V roce 1992 strany uzavřely dohodu, na základě které založily společnost podle tureckého práva, ve které měly stejný podíl. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku. Mezi stranami vznikl spor, protože žalovaný údajně zabránil společnosti pod svou kontrolou, aby zaplatila za dodávky učinění žalobcem. Žalobce zahájil rozhodčí řízení, žalovaný se obrátil na soud v Turecku s žádostí o prohlášení nepravomoci rozhodců. Soud zamítl žádost žalovaného, toto rozhodnutí potvrdil i turecký Nejvyšší soud. Mezitím rozhodci vydali první rozhodčí nález ve prospěch žalobce. Žalovaný podal návrh na zrušení nálezu, protože rozhodci nevyčkali konečného rozhodnutí tureckých soudů o jejich pravomoci. Soud návrhu vyhověl. Rozhodci vydali druhý rozhodčí nález se stejným obsahem. Návrh na jeho zrušení byl tentokrát neúspěšný.

protože rozhodci nevyhověli jeho žádosti o ústní jednání a odmítli jeho žádost o předložení důkazu. Povinný rovněž namítal rozpor s občanským soudním řádem, protože odůvodnění nálezu se nezabývalo argumenty povinného vznesenými v průběhu rozhodčího řízení. Soud dospěl k závěru, že podle článku V odst. 1 pís. d) se průběh rozhodčího řízení řídí primárně dohodou stran. Tím, že strany zvolily Rozhodčí komisi Istanbulské komory obchodu a průmyslu, rovněž souhlasily s aplikací jejích rozhodčích pravidel. Pravidla skutečně upravují ústní jednání, které probíhá v turečtině a je neveřejné. Nicméně podle článku 27 pravidel jsou rozhodci oprávněni rozhodnout o ústním jednání na žádost stran nebo z vlastní iniciativy, nejsou však povinni jednání nařídit.(...)

5.3 AUTONOMIE VŮLE STRAN V KOGENTNÍ NORMY LEX LOCI ARBITRI

Klíčovým problémem článku V odst. 1 pís. d) je situace, kdy je ujednání stran v rozporu s kogentními normami *lex loci arbitri*. Z textu článku V odst. 1 pís. d) a z výše uvedeného vyplývá, že dohoda stran má přednost před ustanoveními *lex loci arbitri*. Z toho vyplývá, že nelze odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu z důvodu, že průběh rozhodčího řízení odpovídají dohodě stran, ale jsou v rozporu s kogentními normami *lex loci arbitri*. Naopak uznání a výkon by bylo možné odmítnout v případě, kdy složení průběh řízení sice odpovídají kogentním normám práva sídla rozhodčího řízení, ale jsou v rozporu s ujednáním stran.⁴⁵

Tento vztah mezi ujednáním stran a *lex loci arbitri* se použije pouze ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu podle Newyorské úmluvy. Toto pravidlo však neplatí v zemi, kde se koná rozhodčí řízení. Rozhodce se tak může ocitnout v zapleklité situaci. Nebude-li respektovat dohodu stran, která je v rozporu s kogentními normami *lex loci arbitri*, nehrozí návrh na zrušení rozhodčího nálezu v místě sídla rozhodčího řízení, ale je zde dán důvod pro odmítnutí uznání podle článku V odst. 1 pís. d). A naopak.⁴⁶

Musíme si ale uvědomit, že porušení kogentních norem *lex loci arbitri* není ani ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu zcela pomínuto. Za prvé, je-li nálezu zrušen ve státě svého vydání, existuje možnost odepřít jeho uznání podle článku V odst. 1 pís. e). Ujednání stran o procesních pravidlech musí

⁴⁵ BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague : T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 327; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration* . Volume II. Austin : Wolters Kluwer, 2009. s. 2768 – 2769; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 1999. s. 990 – 991.

⁴⁶ BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague : T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 326; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 1999. s. 990.

rovněž obstat proti dalším ustanovením Newyorské úmluvy, především článku V odst. 1 pís. b) a článku V odst. 2 pís. b).⁴⁷ Článek V odst. 1 pís. b) umožňuje odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu v případě, kdy rozhodčí řízení vykazovalo závažné vady, které bychom mohli souhrnně označit jako porušení zásady spravedlivého procesu v rozhodčím řízení. Článek V odst. 2 pís. b) pak chrání veřejný pořádek práva státu, kde se žádá o uznání a výkon rozhodčího nálezu. Součástí veřejného pořádku je určitě i zajištění práva na spravedlivý proces.

Fouchard zastává názor, že nerespektování ujednání stran ze strany rozhodce nemůže být důvodem pro odepření uznání rozhodčího nálezu, pokud je odůvodněno povinností rozhodce dodržovat kogentní normy *lex loci arbitri*.⁴⁸ Ke stejnému závěru se přiklání i *Poudret a Besson*.⁴⁹ Jak již bylo řečeno výše, v oblasti procesních pravidel se jedná především o úpravu náležitostí spravedlivého procesu, která je zásadně kogentní.

Ačkoli ne plně v souladu s textem článku V odst. 1 pís. d) je tento názor konzistentní s ostatními ustanoveními Newyorské úmluvy, zejména článkem V odst. 1 pís. b) a e) a odst. 2 pís. b). Představme si situaci, kdy rozhodci nerespektovali ujednání stran, protože bylo v rozporu se zásadou spravedlivého procesu. Kdyby tak neučinili, byl by dán důvod pro zrušení rozhodčího nálezu i důvod pro odmítnutí uznání rozhodčího nálezu podle článku V odst. 1 pís. b) i V odst. 2 pís. b), resp. i článku V odst. 1 pís. e). Je tedy správné, aby v této situaci bylo odepřeno uznání rozhodčího nálezu podle článku V odst. 1 pís. d)? Tento závěr je opodstatněný pouze v případě, kdy je dohoda stran skutečně v rozporu s takovou kogentní normou *lex loci arbitri*, jejíž porušení může být důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu a jeho následné neuznání podle článku V odst. 1 pís. e) nebo důvodem pro odepření uznání nálezu podle článku V odst. 1 pís. b) nebo V odst. 2 pís. b).

Švýcarský *Tribunal Fédéral* v již uváděném rozhodnutí *Joseph Müller AG v Sigval Bergesen* dospěl k závěru, že autonomie vůle stran není neomezená. Je předmětem soudní kontroly, protože strany jsou vždy vázány principy veřejného pořádku státu výkonu. (...)

⁴⁷ BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague : T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 331; DIPIETRO, D., PLATTE, M. *Enforcement of International Arbitration Awards - The New York Convention*. London : Cameron May, 2001. s. 165; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin : Wolters Kluwer, 2009. s. 2769.

⁴⁸ FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 1999. s. 991.

⁴⁹ POUURET, J.F., BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London : Sweet & Maxwell, 2007. s. 839.

Příkladem rozhodnutí, kdy dal soud přednost dohodě stran před kogentní normou *lex loci arbitri*, je rozhodnutí *Corte di Appello Firenze* ve věci *Rederi Aktiebolaget Sally v S.r.l. Termarea*.⁵⁰ Rozhodčí řízení se konalo v Londýně. Podle rozhodčí doložky měli spory rozhodovat tři rozhodci. Každá ze stran měla jmenovat po jednom rozhodci a ti měli vybrat třetího. Rozhodčí doložka rovněž obsahovala přesný postup pro případ, že některá ze stran rozhodce nejmenuje nebo se jmenování rozhodci neshodnou na osobě třetího rozhodce. Po vzniku sporu každá ze stran jmenovala rozhodce, ti však nejmenovali třetího. V rozhodčím nálezu to zdůvodnili tím, že jejich jednání bylo v souladu se zněním §9 odst. 1 Arbitration Act z roku 1950, který byl považován za kogentní. Italský soud dospěl k závěru, že rozhodčí nález nemůže být prohlášen za vykonatelný, protože rozhodci nejednali v souladu s ustanovením rozhodčí doložky. K použití §9 odst. 1 uvedl, že podle článku V odst. 1 pís. d) bude soulad složení rozhodčího senátu s právem země, kde se rozhodčí řízení konalo, posuzován pouze tehdy, pokud si strany složení senátu nedohodli. V tomto případě ale zřejmě nebyly naplněny podmínky uvedené v předchozích odstavcích.

5.4 POUŽITÍ ČLÁNKU V ODS. 1 PÍS. D)

Strana může ztratit právo dovolat se článku V odst. 1 pís. d), pokud vadu složení rozhodčího senátu nebo průběhu rozhodčího řízení nenamítne už v průběhu rozhodčího řízení.⁵¹ Anglický *High Court* v rozhodnutí

⁵⁰ Rozhodnutí *Corte di Appello Firenze*, Itálie ze dne 13.4.1978, *Rederi Aktiebolaget Sally v S.r.l. Termarea*. Společnosti Sally a Termarea uzavřely smlouvu o nájmu lodí. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku následujícího znění: „Veškeré spory z této smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení buď v Londýně nebo v New Yorku, podle toho, které místo je uvedeno v části I této smlouvy, podle práva upravujícího rozhodčí řízení v daném místě. Rozhodčí senát se bude skládat ze tří rozhodců. Každá ze stran jmenuje jednoho rozhodce a ti pak určí rozhodce třetího. Jakékoli rozhodnutí alespoň dvou z těchto tří rozhodců bude konečné. Kterákoli strana se může dovolat rozhodčího řízení zasláním oznámení druhé straně, které bude obsahovat jméno rozhodce a stručný popis sporných otázek. Pokud druhá strana nejmenuje rozhodce do dvaceti dnů od doručení oznámení, jmenuje první strana druhého rozhodce. Toto jmenování má stejný účinek, jako kdyby tak učinila druhá strana.“ Pokud se rozhodci jmenování stranami do dvaceti dnů od jmenování druhého rozhodce nedohodou na osobě třetího rozhodce, kterýkoli z nich může požádat soudce námořního soudu ve výše uvedeném městě, aby jmenoval třetího rozhodce. Toto jmenování má stejný účinek, jako by byl rozhodce určen dvěma rozhodci. Část I smlouvy určila jako místo konání rozhodčího řízení Londýn. Společnost Sally zahájila rozhodčí řízení v souladu s doložkou. Obě strany jmenovaly rozhodce. Jmenování rozhodci neurčili třetího rozhodce. V rozhodčím nálezu to zdůvodnili takto. Článek 24 smlouvy vyžaduje rozhodčí řízení před tříčlenným senátem, kdy třetí rozhodce je určen rozhodci jmenovanými stranami. §9 odst. 1 Arbitration Act z roku 1950 uvádí, že takovéto ustanovení ve smlouvě musí být chápáno s úmyslem jmenovat rozhodčího („umpire“). Protože se v tomto případě rozhodci shodli, rozhodčí nebyl potřeba.

⁵¹ BORN, G.B. *International Commercial Arbitration* . Volume II. Austin : Wolters Kluwer, 2009. s. 2777; rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 23.9.2004, sp. zn. 4Z Sch 5/04, K Obchodní společnost v BMW AG.

*Minmetals v Ferco Steel*⁵² rozhodl, že povinný ztratil možnost se dovolat nedodržení procesních pravidel. Není pochyb, že právní zástupci Ferco Steel věděli, že rozhodci nejednali v souladu s pravidly, když podali návrh na zrušení nálezu a poté se účastnili nového řízení. Nicméně se účastnili, aniž výslovně namítali porušení pravidel. Ve smyslu článku 45 pravidel CIETAC ztratili právo namítat, že rozhodci opomněli předložit nález. Je těžké si představit zjevnější ztrátu práva namítat procesní vadu než v tomto případě. Ferco tak nemůže spoléhat na tuto procesní vadu ve fázi výkonu rozhodčího nálezu. Výslovné či implicitní vzdání se procesní námítky je v kontextu mezinárodního rozhodčího řízení pevně zakotveno.

V rámci článku V odst. 1 pí. d) byly zvažovány nejrůznější vady průběhu rozhodčího řízení. Jednalo se o nedodržení lhůty pro vydání rozhodčího nálezu⁵³ či jiného úkonu v rámci řízení, nekonání rozhodčího řízení na sjednaném místě,⁵⁴ vydání neodůvodněného nálezu,⁵⁵ nenařízení ústního jednání,⁵⁶ neaplikace sjednaných procesních pravidel,⁵⁷ výběr jazyka

⁵² Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 20.1.1999, *Minmetals Germany GmbH v Ferco Steel Ltd.* Společnosti Minmetals a Ferco v roce 1993 uzavřely smlouvu, na základě které měla Ferco dodat ocelové kanály. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku, podle které se mělo rozhodčí řízení konat u Rozhodčí komise pro zahraniční obchod Čínské rady pro podporu mezinárodního obchodu. Minmetals uzavřela kupní smlouvu na kanály stejné kvality a kvantity se společností China Resources. Mezi Ferco a Minmetals následně vznikl spor o kvalitu oceli. Minmetals zahájila rozhodčí řízení u Čínské mezinárodní ekonomické a obchodní rozhodčí komise (CIETAC). Rozhodci vydali rozhodčí nález (nález I), kterým Minmetals přiznávali náhradu škody za porušení smlouvy ze strany Ferco. Výše náhrady byla zjevně určena na základě rozhodčího nálezu vydaného stejnými rozhodci v řízení mezi Minmetals a China Resources (nález II). Tento rozhodčí nález však nebyl v řízení mezi Minmetals a Ferco vůbec zmíněn. Ferco podala k čínskému soudu návrh na zrušení nálezu z důvodu, že neměla možnost se k nálezu II vyjádřit. Soud dal Ferco za pravdu a vrátil nález rozhodcům k novému projednání. Rozhodci vyzvali Ferco k předložení kopie žádosti o zrušení nálezu I, advokát Ferco toto odmítl. Advokát Ferco před konáním ústního jednání zaslal vyjádření, které však vůbec nezmiňovalo otázku nálezu II ani výzvu rozhodcům, aby tento nález předložili. Rozhodci v novém rozhodčím řízení vydali nález se stejným obsahem jako v původním řízení. Ferco opět podala návrh na zrušení, kterému nebylo vyhověno. Minmetals požádala o povolení výkonu rozhodčího nálezu v Anglii.

⁵³ Např. rozhodnutí Oberlandesgericht Dresden, Německo ze dne 6.8.2008, sp. zn. 11 Sch 02/08; rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 23.9.2004, sp. zn. 4Z Sch 5/04, K Obchodní společnost v BMW AG;

⁵⁴ Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 19.1.2001, *Tongyuan International Trading Group v Uniclan Limited.*

⁵⁵ Rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen, Německo ze dne 30.9.1999, sp. zn. 2 Sch 04/99, Strany neuvedeny.

⁵⁶ Rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen, Německo ze dne 30.9.1999, sp. zn. 2 Sch 04/99, Strany neuvedeny; rozhodnutí Oberlandesgericht Hamburg, Německo ze dne 30.7.1998, *Vlastník lodi v Nájemce*

řízení⁵⁸ apod. Ve většině případů soudy posuzovaly soulad s ujednáním stran. Článek V odst. 1 pís. d) zřídka vede k odepření uznání. Smyslem pís. d) v žádném případě není přezkoumávání každého procesního kroku rozhodců.

Příkladem, kdy došlo k odmítnutí uznání, je rozhodnutí švýcarského *Appellationsgericht Kanton Baselstadt* ve věci *Firma v Hamburku Y v Korporace v Basileji X*.⁵⁹ Prodávající ze Švýcarska souhlasil s rozhodčím řízením v Hamburku, kdy veškeré spory měly být řešeny v jednom a stejném rozhodčím řízení. Rozhodčí řízení však proběhlo ve dvou fázích – první fáze zahrnovala zjištění kvality, druhá fáze řádné rozhodčí řízení. Prodávající se nezúčastnil ani jedné z fází. Německý kupující namítal, že tento postup je zvyklostí. Soud dospěl k závěru, že tento postup byl v rozporu s ujednáním stran a tato zvyklost nebyla prodávajícímu známa. Prodávající v dobré víře spoléhal na tištěná Pravidla, která tento postup neupravují.

6. ZÁVĚR

Článek V odst. 1 pís. d) pokrývá vady průběhu rozhodčího řízení. Umožňuje tedy ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu hodnotit aplikaci procesních pravidel. Stejně jako ostatní důvody pro odepření uznání obsažené v Newyorské úmluvě je vykládán restriktivně. Pouhé technické nedostatky tak nejsou dostačující k tomu, aby vedly k odmítnutí uznání rozhodčího nálezu.

Primárně se posuzuje soulad průběhu rozhodčího řízení s ujednáním stran. *Lex loci arbitri* plní pouze podpůrnou a doplňující roli. Cílem autorů Newyorské úmluvy bylo omezit vliv *lex loci arbitri* ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Ujednání stran tak má v této fázi přednost i před kogentními normami *lex loci arbitri*. *Rozehnalová* uvádí, že tolerance k principu autonomie vůle je větší v případě, kdy je hodnocena aplikace procesních pravidel ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu.⁶⁰

Autonomie vůle stran nicméně není neomezená ani ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Musíme mít na paměti, že limity autonomie vůle ve fázi

⁵⁷ Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 20.1.1997, *China Agribusiness Development Corporation v Balli Trading*.

⁵⁸ Rozhodnutí Oberlandesgericht Schleswig, Německo ze dne 30.3.2000, sp. zn. 16 SchH 5/99, Strany neuvedeny.

⁵⁹ Rozhodnutí Appellationsgericht Kanton Baselstadt, Švýcarsko ze dne 6.9.1968, *Firma v Hamburku Y v Korporace v Basileji X*.

⁶⁰ ROZEHNALOVÁ, N. Institutu zrušení rozhodčího nálezu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, č. 4, s. 353.

uznání představují především ustanovení článku V odst. 1 pís. b) a e) a odst. 2 pís. b). Výše jsme proto zdůvodnili, že se přikláníme k názoru, podle kterého nerespektování ujednání stran ze strany rozhodce nemůže být důvodem pro odepření uznání rozhodčího nálezu podle článku V odst. 1 pís. d), pokud je odůvodněno povinností rozhodce dodržovat kogentní normy *lex loci arbitri*. Tento závěr je opodstatněný pouze v případě, kdy je dohoda stran skutečně v rozporu s takovou kogentní normou *lex loci arbitri*, jejíž porušení může být důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu a jeho následné neuznání podle článku V odst. 1 pís. e) nebo důvodem pro odepření uznání nálezu podle článku V odst. 1 pís. b) nebo V odst. 2 pís. b). V případě procesních norem se tedy především jedná o porušení zásady spravedlivého procesu.

Literature:

- Bělohlávek, A. Právo použitelné na řízení před rozhodci. *Právo a podnikání*. 2005, č. 11, s. 2 – 9.
- Bělohlávek, A. Procesní předpisy a rozhodčí řízení. *Právní fórum*. 2007, č. 12, s. 431 – 440.
- Bělohlávek, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha : C.H.Beck, 2004. 701 s.
- Berg, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague : T.M.C. Asser Institute, 1981. 466 s.
- Berg, A.J. The New York Convention: Summary of Court Decisions. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich : ASA, 1996, s. 1 – 54.
- Berg, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague : Kluwer Law International, 2005. s. 291 - 326.
- Born, G.B. *International Commercial Arbitration* . Volume II. Austin : Wolters Kluwer, 2009. 1563 s.
- DiPietro, D., Platte, M. *Enforcement of International Arbitration Awards - The New York Convention*. London : Cameron May, 2001. 288 s.
- Fouchard, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 1999. 1280 s.

- Goode, R. The Role of the Lex Loci Arbitri in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*. 2001, roč. 17, č. 1, s. 19 – 39. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=316050&type=toc&num=2&>>.
- Kaufmann-Kohler, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague : Kluwer Law International, 1999, s. 336 – 365. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
- Lastenouse, P. Why Setting an Arbitral Award is not Enough to Remove it from the International Scene. *Journal of International Arbitration*. 1999, roč. 16, č. 2, s. 25 – 48. Dostupné z Kluwer Arbitration: <<http://www.kluwerarbitration.com>>.
- Lew, J.D.M., Mistelis, L.A., Kröll, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague : Kluwer Law International, 2003. 953 s.
- Poudret, J.F., Besson, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London : Sweet & Maxwell, 2007. 952 s.
- Redfern, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London : Sweet & Maxwell, 2004. 613 s.
- Rozehnalová, N. Institut zrušení rozhodčího nálezu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, č. 4, s. 348 – 358.
- Rozehnalová, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha : Aspi Wolters Kluwer, 2008. 388 s.
- Rozehnalová, N. Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem – II. část. *Bulletin advokacie*. 2005, č. 5, s. 12 – 16.

- Střelec, K. K možnosti uznání a výkonu zrušeného cizího rozhodčího nálezu. *Bulletin advokacie*. 2004, č. 3, s. 34 – 44.
- Svobodová, K. Místo konání rozhodčího řízení – rozhodující kritérium určení „lex arbitri“. In *Dny práva – 2009 – Days of Law*. Brno : Masarykova univerzita, 2008. Dostupné z <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html>.
- Tweeddale, A., Tweeddale, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford : Oxford University Press, 2005. 1190 s.

Contact – email
svobodovak@email.cz